

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Христо Кръстев Прешленов (НАИМ-БАН)

относно

дисертационния труд на Мартин Гюзелев за получаване на научната степен „доктор на науките“ (история) на тема „Дионисий Бизантийски и неговият Анаплус на Боспора като извор за историята и културата на Югоизточна Европа“, обсъден и приет за защита в катедра „Стара история, тракология и средновековна история“ към ИФ на СУ „Св. Климент Охридски“ на заседание на 23.02.2015 г.

Мартин Гюзелев завършва специалност Археология в СУ "Св. Климент Охридски" през 1998 г. През 1999-2003 г. е редовен аспирант в НАИМ – БАН, където през 2004 г. защитава дисертация за присъждане на научно-образователната степен “доктор” на тема: „Селищна система по Западнопонтийското крайбрежие през I хилядолетие пр.Хр.: земите между нос Емине и Босфора“. Кандидатът отговаря на изискванията на ЗРАСРБ за присъждане на научната степен „доктор на науките“ по история след защита на представения дисертационен труд.

Дисертационният труд съдържа предговор, шест глави, основни изводи, приложения и литература в обем 491 стр. текст, снимки, литографски и картографски източници. Подготовката му и публикуването му през 2015 г. е резултат на дългогодишна самостоятелна работа на автора.

Темата е актуална, тъй като Анаплуса на Дионисий е най-изчерпателното достигнало до нас описание, както на топоними и реалии за Босфора и неговата околност, така и на исторически данни, които са от съществено значение и за историята и културата на Югоизточна Тракия. Много от описаните места и събития, включително ползваните от Дионисий източници, не са запазени в други антични съчинения, което прави изборът на Мартин Гюзелев още по-навременен.

Сред поставените изследователски цели, които са позволили на автора да открие многопосочната проблематика залегнала в извора е цялостният му превод. В извороведския си анализ Мартин Гюзелев е улеснен и от доброто познаване на

географския регион, предмет на Анаплуса. Този пръв опит за цялостен превод на извора на български език е несъмнен принос на дисертационния труд.

Открояват се и приноси, свързани със систематизиране на данните за появата на интереса към извора, верифицирането и датирането му. Коректно са коментарани и тезите в съвременната историографска книжнина, относно географските, историческите, археологическите и езиковедските данни, съдържащи се в Анаплуса.

Критично са огледани и досегашните локализации и интерпретации на селищата, култовите места, пристанищната инфраструктура и тяхната природно-географска среда. Проличава информираността на Мартин Гюзелев относно по-широк кръг източници и съчинения с отношение към античната история и археология на Югоизточна Тракия. Освен прецизиране на топографските локализации, приноси са постигнати и при анализа на данните за т.нар. Черноморски потоп и етническата характеристика на населението в района на Проливите, сред което е открояна племенната общност на тините.

Текст-критичният анализ на източниците и историографските им интерпретации дава възможност на Мартин Гюзелев да предложи убедителна историческа и топонимична реконструкция и топографска локализация на събития, селища и елементи на тяхната архитектурна среда, природни и културни обекти. Открояват се приноси, свързани с елинското заселване и основаването на Бизантион, разселванията на мизи, тевкри и пеони между двата бряга на Проливите, присъствието и военните действия на перси (Дарий I), македонци (Филип II), тракийци и елинистически царе (Птолемей II, Селевк II) в региона.

Изводите в дисертационния труд на Мартин Гюзелев се основават и адекватно обобщават резултатите от извършеният анализ. За стойността им допринася и отличното познаване на античната и съвременната топонимия, топография и археология на региона, за което освен изложеното в текста, свидетелства и снимковият, онагледяващ но и с доказателствена стойност материал, придобит от Мартин Гюзелев при негови посещения в региона.

За реализацията на изследователските цели на дисертационния труд на Мартин Гюзелев допринасят и неговите специализации в Центъра за изследване историята на Средиземноморието и човека към Университета в Екс-ан-Прованс, Франция (2003 г.) и в Американската школа за класически изследвания в Атина, Гърция (2009 г.), теренният му опит, придобит по време на археологически проучвания на територията на съседните на Бизантион западнопонтийски полиси като Аполония и Месамбрия (от 1998 г.), участието му в разработването и реализацията на научно-изследователски програми и проекти като българо-френско-румънският проект „Pont Euxin“ (от 2010 г.), „Месамбрия Понтийска и нейната антична територия“ (от 2013 г.) и представянето му на научни форуми в НАИМ-БАН и Бранденбургската АН-Берлин, Американската и Френската Школа в Атина.

Откроените приноси ми дават пълно основание да считам, че дисертационният труд на Мартин Гюзелев „Дионисий Бизантийски и неговият Анаплус на Боспора като извор за историята и културата на Югоизточна Европа“ притежава всички необходими качества за придобиване на научната степен „доктор на науките (история)“ и да предложи на останалите членове на Научното жури тя да му бъде присъдена.

17.05.2015 г.

доц .д-р Христо Прешленов